

0,843. В свою чергу висота рослин та прикріплення початка корелюють із скоростиглістю і врожайністю.

Найбільша кількість листків на рослинах була підрахована в гібридів 'Лендмарк' F_1 , 'Гаррісон' F_1 та 'Оверленд' F_1 і становила понад 12 шт. Менше листків формували рослини контрольного варіанту та гібрид 'Добриня' F_1 . У досліджуваних гібридів виявлено прямий сильний кореляційний зв'язок між висотою рослин і кількістю листків на рослині з коефіцієнтом $r = 0,816$.

Довжина початків найбільшою була у гібридів 'Добриня' F_1 і 'Оверленд' F_1 – 23,2–24,5 см. У гібридів 'Лендмарк' F_1 та 'Гаррісон' F_1 вона була на рівні контролю і становила 21,9–20,5 см.

Важливим елементом структури врожаю кукурудзи цукрової є кількість початків на одній рослині. Гібриди 'Лендмарк' F_1 і 'Оверленд' F_1 сформували в середньому по два початки на рослині (100 тис. шт/га на розрахункову густоту стояння рослин), гібриди 'Спіріт' F_1 (к) і 'Гаррісон' F_1 – 1,9 та 1,8 шт. на рослині, що відповідно становило 95 та 90 тис.шт/га. Найменше початків на рослині сформував гібрид 'Добриня' F_1 – 1,5 шт. (75 тис.шт/га).

Отже, за морфологічними особливостями можна відмітити гібриди 'Гаррісон' F_1 та 'Оверленд' F_1 з висотою стебла 210 і 200 см і кількістю листків понад 12 шт/рослину.

УДК 635.52:631.526.32

Кутовенко В. Б., Мнюх О. І.

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: virakutovenko@gmail.com*

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОРТІВ САЛАТУ ПОСІВНОГО (*Lactuca sativa* L.) СОРТОТИПУ САЛАНОВА

В Україні тенденція споживання салатів та зелені починає набирати обертів. Мода на здорове харчування і здоровий спосіб життя, особливо серед містян, сприяє поширенню культури споживання листових салатів. Все частіше у холодильниках, окрім стандартного овочевого набору, можна зустріти салат айсберг чи лолло росса, батавію чи саланову. Смачні, ніжні листки, на думку вітчизняних овочівників, останнім часом змагаються на столах українців із традиційної капустою.

Мета досліджень – визначення біометричних та морфологічних особливостей сортів салату посівного листового сорто типу Саланова. Об'єктами дослідження були сорти голландської компанії «Рійк Цванн»: 'Аквіно' – зеленого та 'Тоген' – антоціанового забарвлення. Сорти

характеризуються великою кількістю однакових невеликих за розміром маслянистих листків привабливого забарвлення, які своїм зовнішнім виглядом нагадують квітку, практично не травмуються при упакованні і підготовка салату для використання у їжу не займає багато часу – «один раз відріж і готово».

Дослідження проводились у 2016–2017 рр. на дерново-середньо опідзолених ґрунтах північної частини Лісостепу України в НДП «Плодоовочевий сад» Національного університету біоресурсів і природокористування України на колекційній ділянці кафедри овочівництва за Методикою дослідної справи в овочівництві та баштанництві. Салат посівний вирощували безрозсадним способом. Дражоване насіння висівали в першій декаді квітня із шириною міжряддя 45 см та в рядку 25 см (розрахункова густина розміщення рослин 89 тис.шт./га). У період вегетації проводили міжрядні розпушування ґрунту, поливи. Розмір облікової ділянки становив 5 м².

Фенологічні спостереження, біометричні вимірювання проводили у двох несуміжних повтореннях. Під час збирання врожаю вимірювали висоту рослин, діаметр розетки листків, підраховували кількість листків, площу листової пластинки розрахунковим методом з використанням коефіцієнта 0,85 та загальну площу листової поверхні.

За результатами проведених досліджень встановлено, що сорти незначно відрізнялися за діаметром розетки листків. Більшу розетку листків відмічено у сорту 'Тоген' – 26 см. Меншим розміром характеризувався сорт 'Аквіно' (25 см). Висота рослин перед збирання врожаю становила у сорту 'Аквіно' –14,3 см і 'Тоген' –15,9 см.

Потрібно зазначити, що форма листка, а саме співвідношення його довжини до ширини є одним з показників, за яким споживачі надають перевагу тому чи іншому сорту салату посівного. Вимірювання довжини центральної жилки листків та їхньої ширини свідчить, що довжина листової пластинки перевищувала ширину у співвідношенні 1,8 у сорту 'Аквіно' та – 1,9 см у сорту 'Тоген', а значить листки були видовженими. Відмінності між сортами спостерігалися і за кількістю листків на рослинах. Значно більшою кількістю листків на рослинах характеризувався сорт 'Аквіно' – 109,9 шт./роsl., що перевищувало сорт 'Тоген' (75,2 шт/роsl.).

Важливим показником росту рослин салату посівного, який визначає його цінність, є площа листків, визначення якої ми проводили під час збирання врожаю. Проведені вимірювання і підрахунки середньої площі листка за розрахунковим методом показали, що рослини досліджуваних сортів формували неоднакову площу листової пластинки. Більшу середню площу листка було підраховано у сорту 'Аквіно' – 45,8 см² проти 36,3 см² у 'Тоген'. Відповідно площа листків з однієї рослини становила 5033 та 2730 м²/роsl.